

Gemeente Raalte

Doen wat nodig is voor onze inwoners!

Voortgangsrapportage van het Transformatieplan
September 2020

Inhoudsopgave

.....	1
Doen wat nodig is voor onze inwoners!	1
Voortgangsrapportage van het Transformatieplan.....	1
September 2020	1
Inleiding.....	4
De impact van corona	4
Leeswijzer	4
Thema 1: een gebiedsgerichte aanpak.....	5
Waarom dit thema?	5
Projecten, acties en planning	5
Wat is er tot nu toe gedaan?	5
Thema 2: een innovatief ondersteuningsaanbod	9
Waarom dit thema?	9
Projecten, acties en planning	9
.....	9
Wat is er tot nu toe gedaan?	9
Thema 3: inspelen op de vergrijzing.....	11
Waarom dit thema?	11
Projecten, acties en planning	11
Wat is er tot nu toe gedaan?	12
Thema 4: een sterke samenwerking met de juiste partners.....	14
Waarom dit thema?	14
Projecten, acties en planning	14
Wat is er tot nu toe gedaan?	15
Thema 5: meer grip op financiën	17
Waarom dit thema?	17
Projecten, acties en planning	17
Wat is er tot nu toe gedaan?	18
Thema 6: een gemeentelijke organisatie die denkt vanuit de inwoner	21
Waarom dit thema?	21
Projecten, acties en planning	21
.....	21
Wat is er tot nu toe gedaan?	22

Vervolgproces.....	24
Transformatiebudget	24
Volgende voortgangsrapportage.....	24
Bijlage 1: samenvatting onderzoeksrapport ‘grip op financiën in het sociaal domein’	25
Inleiding	25
Inzicht in financiën	25
Inzicht in zorggebruik	25
Analyse	26
Ontwikkelingen	26
Adviezen	26

Inleiding

Als gemeente Raalte willen we investeren in de transformatie in het sociaal domein. We doen dit enerzijds omdat we denken dat het anders *kan* en omdat we denken dat we onze inwoners nog beter passende ondersteuning kunnen bieden. Anderzijds doen we dit omdat het anders *moet*. Op dit moment hebben we namelijk geen sluitende meerjarenbegroting en halen we (wanneer dit nodig is) geld uit de reserves in het sociaal domein om de kosten te kunnen dekken. Gelukkig zijn onze reserves op dit moment nog voldoende gevuld om dit te kunnen voortzetten, maar voor de lange termijn is dit naar verwachting niet houdbaar. Daarbij zit het sociaal domein vol onzekerheden en hebben we de reserves nodig als buffer voor eventuele financiële tegenvallers.

Dit vraagt om verandering en daarom heeft de gemeenteraad op 31 oktober 2019 het transformatieplan '*Doen wat nodig is voor onze inwoners!*' vastgesteld. In het transformatieplan staat beschreven op welke manier we in de gemeente Raalte werken aan de transformatie in het sociaal domein.

Op moment van schrijven zijn we inmiddels zo'n 9 maanden verder en is er veel in gang gezet. Zoals bij de vaststelling van het transformatieplan komen we daarom op dit moment met de eerste voortgangsrapportage. In deze voortgangsrapportage lichten we toe wat er de afgelopen maanden is gedaan, waar we nu staan en hoe de komende maanden er uit zien.

De impact van corona

In maart van dit jaar zette het coronavirus Nederland op zijn kop en kwamen bestaande plannen en planningen in een ander daglicht te staan. Dat geldt ook voor het transformatieplan. Veel projecten konden vanwege de maatregelen lastig in de praktijk worden gebracht. Denk hierbij bijvoorbeeld aan het luistervinken of het organiseren van een evenement voor senioren. Daarnaast werd de tijd van veel ambtenaren die betrokken zijn bij het transformatieplan (deels) opgeslokt door de coronacrisis en de effecten hiervan. Ondanks deze kanttekening is er de afgelopen maanden veel werk verzet en is er veel in gang gezet, waar we u in deze voortgangsrapportage graag in meenemen.

Leeswijzer

In de volgende hoofdstukken beschrijven we per thema wat er de afgelopen maanden is gebeurd rondom de projecten en acties die onder dit thema vallen. We starten elk hoofdstuk met een korte toelichting waarom dit thema is opgenomen in het transformatieplan. Vervolgens volgt er een visueel overzicht van de acties en projecten die onder dit thema vallen, inclusief de bijbehorende planning die in het transformatieplan is opgenomen. Tenslotte beschrijven we per project of actie wat er de afgelopen maanden is gebeurd en wat de actuele stand van zaken is. Eventuele effecten van de coronacrisis op de voortgang worden hierbij ook vermeld. Deze rapportage beperkt zich tot de projecten en acties die gepland stonden t/m het derde kwartaal van 2020. De projecten en acties die gepland staan voor het vierde kwartaal van 2020 moeten immers nog starten.

We eindigen deze rapportage met een hoofdstuk waarin we op hoofdlijnen toelichten wat de stand van zaken is van het transformatiebudget en waarin we toelichten hoe het vervolgproces eruit ziet.

Thema 1: een gebiedsgerichte aanpak

Zodat we beter kunnen aansluiten bij wat er speelt en leeft in onze dorpen en wijken

Waarom dit thema?

Uit de analyse blijkt dat er verschillen bestaan tussen dorpen/wijken als het gaat om het gebruik van voorzieningen. Daarnaast weten we uit onze ervaring ook dat de dynamiek in een kleiner dorp anders is dan bijvoorbeeld in Raalte en dat het voorzieningenniveau per dorp of wijk verschilt. Door meer in te zoomen op het dorps-/wijniveau sluiten we beter aan bij de belevingswereld van inwoners en kunnen we, ook in het voorveld, meer maatwerk leveren.

Projecten, acties en planning

←	Q4 2019	Q1 2020	Q2 2020	Q3 2020	Q4 2020	→
2 3	1					

Wat is er tot nu toe gedaan?

Een analyse per wijk/dorp van voorzieningen, behoeften en krachten

Uit de analyse sociaal domein die we in 2019 uitvoerden bleek dat er een aantal wijken uitsprongen als aandachtswijken. Dit zijn een aantal wijken in Raalte waar naar verhouding de meeste (stapelings) van problematiek voorkomt en die extra aandacht vragen. Denk hierbij bijvoorbeeld aan huishoudens met problemen op het gebied van werk, inkomen, schulden en jeugdzorg. Zoals we in oktober 2019 al aankondigden wilden we voor dit project daarom beginnen in één van deze aandachtswijken. Meer specifiek starten we met het opzetten van een wijkaanpak voor de Wilgensingel. Deze straat valt namelijk

niet alleen binnen de aandachtswijk Oliekampen, maar het is ook een straat die vanuit het domein veiligheid extra aandacht heeft. Daardoor leent deze straat zich goed voor een integrale aanpak. Vanuit de gemeente werken we hierin samen met collega's vanuit het sociaal domein, samenleving (waaronder de verbinder Raalte dorp) en veiligheid. Daarnaast werken we in dit project ook samen met belangrijke partners in de wijk zoals Salland Wonen, de Politie, de betrokken basisscholen, de huurdersvereniging en Wijz Welzijn.

Stap 1 was het maken van een buurtanalyse op basis van de beschikbare data van de verschillende partijen. Hoe ziet de wijk er uit, wat speelt er en wat valt op? Stap 2 was een startbijeenkomst met de verschillende betrokken partners om samen te bepalen hoe we deze wijkaanpak vormgeven. De voorbereidingen waren al in volle gang toen de coronacrisis uitbrak. Aangezien we interactief met elkaar aan de slag wilden en het belang van fysieke ontmoeting bij zo'n gezamenlijke aftrap, hebben we er in eerste instantie voor gekozen om de startbijeenkomst te verplaatsen. Inmiddels beseffen we ons dat de beperkingen als gevolg van corona voorlopig blijven gelden. Daarom is de organisatie van de startbijeenkomst inmiddels weer opgepakt.

Een gebiedsgerichte werkwijze binnen de gemeentelijke organisatie

Tot voor kort waren de consultants binnen de gemeentelijke organisatie georganiseerd op basis van inhoudelijke expertise. Alle Wmo-consultanten vormden samen een cluster, evenals de Jeugd-consultanten, de consultants Werk en de consultants Inkomen.

Sinds 1 september 2019 is dit veranderd en hebben we een gebiedsgerichte clusterindeling. Hierbij bestaat elk cluster uit consultants Wmo, Jeugd, Werk, Inkomen én Schuldienstverlening die gezamenlijk een aantal dorpen en/of wijken bedienen. Deze indeling stimuleert het integraal werken en maakt het makkelijker om aan te sluiten bij de specifieke kenmerken, vraagstukken en behoeften vanuit de betreffende dorpen en wijken.

Een integrale en gebiedsgerichte clusterindeling vraagt om een werkwijze die hierbij aansluit. Daarom werken de clusters, samen met een clustercoach aan de verdere ontwikkeling van deze werkwijze. Hiermee sluiten we aan bij het programma organisatieontwikkeling dat voor de hele gemeentelijke organisatie geldt.

Evaluatie en eventuele doorontwikkeling van de kernteams

Van eind 2019 tot en met begin 2020 is er een ronde langs alle kernteams gemaakt. Tijdens deze ronde hebben we geïnventariseerd hoe de kernteams hun rol zelf ervaren. Ook hebben we gevraagd wat er volgens hen goed gaat en wat beter kan, om op die manier te bepalen waar we staan en hoe we de evaluatie en eventuele doorontwikkeling van de kernteams moeten insteken.

Uitkomsten ronde langs de kernteams

In het document *"KR8 van Raalte, Samenwerking in het sociaal domein"* wordt de rol van het kernteam binnen de transformatie als volgt beschreven: *"de kernteams zijn het vliegwiel voor de transformatie en zorgen voor verbinding in en tussen de kernen: zij informeren de inwoners, halen (algemene) signalen op uit de kern, en proberen als kern zelf oplossingen te realiseren om iedereen in de kern zo goed mogelijk mee te laten doen in de samenleving."*

Uit de ronde langs de kernteams blijkt dat de ervaringen van veel kernteams op hoofdlijnen met elkaar overeen komen. Onderstaande tabel biedt een samenvatting van de uitkomsten van deze ronde.

Wat gaat er goed?

- Ontmoeting tussen verschillende organisaties binnen het dorp.
- Kennisuitwisseling onderling, o.a. door de vele presentaties die in de kernteams worden gegeven.
- Verbinding met de opbouwwerkers en S1 wijkverpleegkundigen

Wat kan er beter?

- De bekendheid onder inwoners is (te) beperkt;
- De jongeren worden gemist binnen de kernteams;
- Veel wisselingen qua samenstelling, waardoor het lastig is om verder te komen;
- Verbinding tussen de kernteams

Wat opvalt is dat de meeste kernteams de toegevoegde waarde van het kernteam zien, maar dat hun rol in de praktijk een andere is dan oorspronkelijk werd voorzien. De toegevoegde waarde van de kernteams zit vooral in de ontmoeting en kennisuitwisseling tussen verschillende (vrijwilligers) organisaties die binnen de dorpen actief zijn. Denk hierbij aan Plaatselijk Belang, de ouderenbonden, kerken, buurthuizen en verenigingen. Ook weten veel andere (professionele) maatschappelijke organisaties de weg naar de kernteams te vinden, door presentaties te verzorgen over de mogelijkheden die zij bieden voor het dorp. Zo zijn de kernteams afgelopen jaar bijvoorbeeld bezocht door de Wensambulance en de Kern maatschappelijk werk.

Ondanks deze toegevoegde waarde wordt er ook het één en ander gemist. Zo geven de meeste kernteams aan dat inwoners onvoldoende bekend zijn met het kernteam en hen daardoor ook niet snel rechtstreeks benaderen of weten te vinden (al gebeurt dit wel bij sommige individuele leden van de kernteams vanwege hun bredere rol binnen het dorp). Hierdoor pikken de kernteams signalen uit het dorp slechts beperkt op, en is de verbindende rol die we in het document *“KR8 van Raalte, Samenwerking in het sociaal domein”* voor hen zagen slechts beperkt ingevuld.

Extra aandacht gaat hierbij uit naar het kernteam in Raalte-kern. Dit kernteam bestaat, in tegenstelling tot de andere kernteams, vrijwel volledig uit professionals die zelf niet in Raalte wonen. Dit maakt hun verbinding met het dorp extra kwetsbaar, en de leden van het kernteam geven zelf ook aan te twijfelen aan de toegevoegde waarde van het huidige kernteam. Aangezien Raalte-kern de wijk is waar in verhouding de meeste ondersteuning geboden wordt vanuit het sociaal domein¹ en alle benoemde aandachtswijken in dit gebied liggen, is extra aandacht voor dit kernteam gewenst.

¹ Bron: analyse sociaal domein 2019

Vervolgstappen

De uitkomsten van de ronde langs de kernteams leiden tot twee vervolgvragen:

1. Op welke manier kunnen we de huidige kernteams doorontwikkelen, zodat hun toegevoegde waarde wordt vergroot?
2. Op welke manier kunnen we de signalerende en verbindende rol binnen de dorpen het beste invullen, op een manier die optimaal aansluit bij de behoeften van inwoners en andere betrokken partijen, waaronder de gemeente?

Met name de tweede vraag vraagt om een aanpak waarbij we breed in de samenleving ophalen waar behoeften liggen. Vanwege de sterke inhoudelijke overlap kiezen we ervoor om dit samen op te pakken met de eerste fase van het *koplopertraject onafhankelijke cliëntondersteuning*. Dit is een traject waarvoor we subsidie vanuit het Rijk ontvangen en waarbij we o.a. een nieuwe visie op cliëntondersteuning ontwikkelen. Concreet betekent dit dat de externe projectleider die voor dit traject wordt aangetrokken, ook deze vragen onderzoekt. De projectleider wordt op dit moment geworven en start naar verwachting in oktober 2020.

Thema 2: een innovatief ondersteuningsaanbod

Waarmee we de ondersteuning kunnen bieden die onze inwoners nodig hebben.

Waarom dit thema?

“Als je doet wat je altijd deed, krijg je wat je altijd kreeg” is een uitspraak van Albert Einstein die nog steeds geldt, ook voor het sociaal domein. Als we vast blijven houden aan ons huidige ondersteuningsaanbod realiseren we niet de verandering die we graag willen. Dit betekent niet dat alles anders moet, maar wel dat we goed moeten onderzoeken in hoeverre ons huidige aanbod voldoende aansluit bij de behoefte van onze inwoners en dat we op zoek moeten naar nieuwe en innovatieve manieren van ondersteuning die aansluiten bij onze uitgangspunten.

Projecten, acties en planning

←	Q4 2019	Q1 2020	Q2 2020	Q3 2020	Q4 2020	→
		1			2 3	

Wat is er tot nu toe gedaan?²

Leren vanuit de praktijk: multiprobleemhuishoudens onder de loep

Zoals we in het transformatieplan al aankondigden laten we ons bij dit project ondersteunen door een externe partij met kennis en expertise op dit vlak. Stap 1 in dit project was daarom het vinden van de

² Bij dit project lichten we alleen de stand van zaken van het eerste project toe. De projecten ‘*Experimenteren met innovatieve vormen van ondersteuning*’ en ‘*Actief aan de slag met right to challenge*’ staan namelijk gepland voor het vierde kwartaal van 2020 en zijn daarom nog niet gestart.

juiste partij. Die lijken we gevonden te hebben in het *Instituut voor Publieke Waarden*. Dit is dezelfde partij die in juni 2019 tijdens een rond-de-tafel sessie een presentatie gaf over de ontwikkelingen binnen het sociaal domein en de noodzaak om te transformeren.

We zijn begin 2020 gestart met een bijeenkomst voor alle collega's binnen het sociaal domein én geïnteresseerde collega's uit andere domeinen. Tijdens deze bijeenkomst heeft het Instituut voor Publieke Waarden een presentatie gegeven en gingen we met elkaar in gesprek over de situatie in Raalte. Hier werd positief op gereageerd.

De volgende stap zou zijn om, samen met de betrokken collega's, nader naar de situatie in Raalte te kijken, casussen te selecteren om onder de loep te nemen en afspraken te maken over het bijbehorende opleidingstraject. Hier gooide de coronacrisis echter roet in het eten, waardoor de vervolgstappen onhold kwamen te staan. Juist bij dit project vinden we het belangrijk om fysiek bij elkaar te komen. We verwachten namelijk dat de trainingen die bij deze aanpak horen, op afstand niet het optimale resultaat leveren. Daarnaast vinden we het belangrijk om de gesprekken met de geselecteerde huishoudens persoonlijk te doen in plaats van op afstand, aangezien het gaat om kwetsbare huishoudens met verschillende problematieken.

Daarom is er voor gekozen om dit project uit te stellen, tot het moment waarop er meer mogelijkheden zijn om fysiek bij elkaar te komen. In het najaar van 2020 maken we voor dit project een nieuwe planning, wanneer de corona-situatie dit toelaat.

Thema 3: inspelen op de vergrijzing

Zodat we goed voorbereid zijn op de extra druk die hierdoor op het sociaal domein ontstaat

Waarom dit thema?

Uit de analyse blijkt dat de vergrijzing naar verwachting een groot effect heeft op het toekomstig gebruik van de voorzieningen in het sociaal domein. Dit komt onder andere doordat met de vergrijzing ook het aantal éénpersoonhuishoudens en inwoners met dementie toenemen, en het aantal mantelzorgers juist afneemt. Aangezien we nu al weten dat deze ontwikkeling op ons afkomt, willen we niet wachten tot het zover is, maar ons er nu al op voorbereiden. Op die manier kunnen we goed inspelen op de ondersteuningsbehoeften van senioren en eraan bijdragen dat ze zo lang mogelijk zelfredzaam kunnen blijven.

Projecten, acties en planning

←	Q4 2019	Q1 2020	Q2 2020	Q3 2020	Q4 2020	→
①	②		③			

Wat is er tot nu toe gedaan?

Ontmoetingscentrum voor mensen met dementie en hun mantelzorgers.

Het Ontmoetingscentrum “Kom d'r In Raalte” is in september 2019 van start gegaan. Na een opstartperiode is er nu een kleine maar vaste groep bezoekers en belangstellenden. Door de coronacrisis is er tijdelijk geen mogelijkheid geweest om het Ontmoetingscentrum te bezoeken. Wel zijn de deelnemers regelmatig telefonisch en zeer incidenteel via een bezoekje thuis actief benaderd in deze periode om hen ook een hart onder de riem te kunnen blijven steken en hen betrokken te houden.

Vanaf september 2020 is het Ontmoetingscentrum weer opnieuw geopend binnen de geldende richtlijnen. Evenmens, Carinova en Wijz Welzijn werken actief samen om het programma en de activiteiten vorm te geven en de doelgroep te bereiken.

Doel voor 2020-2021 is om het Ontmoetingscentrum beter onder de aandacht te krijgen en mogelijke belangstellenden actief te benaderen en te begeleiden om langs te komen.

We hebben hiervoor actief het contact gezocht met de dementieconsulent Raalte, de casemanagers dementie, de praktijkondersteuners van de huisartsen en de wijkverpleging. Vanuit deze samenwerking is het doel om in 2021 een grotere groep deelnemers te kunnen verwerven en het Ontmoetingscentrum ook meer basis te laten zijn in de informatievoorziening en activiteiten/doorverwijzingen voor de doelgroep met beginnende geheugenproblematiek en hun mantelzorgers.

Hiervoor wordt de samenwerking en verbinding zo breed mogelijk ingezet, te denken aan samenwerking met de Bibliotheek, de werkgroep Dementie Raalte en diverse zorgaanbieders.

Behoeften en mogelijkheden van (toekomstig) senioren in kaart

Voor dit project zijn we begonnen met het in kaart brengen van behoeften van (toekomstig) senioren op het gebied van toekomstbestendig wonen. Willen ze bijvoorbeeld graag in hun eigen huis blijven wonen met de nodige aanpassingen, of zien ze zichzelf eerder verhuizen naar een toekomstbestendige woning. En wanneer gaan (toekomstig) senioren hier over nadenken; op het moment dat ze niet meer voor zichzelf kunnen zorgen of ruim daarvoor?

Om hier meer inzicht in te krijgen hebben we eind 2019 een enquête verspreid onder 900 50+-ers uit onze gemeente. Daarnaast is de enquête ook online verspreid via o.a. social media. We werkten hierbij samen met collega's van het team wonen. De uitkomsten van de enquête geven ons namelijk niet alleen inzicht in bijv. toekomstige behoefte aan woningaanpassingen of interesse in sociale woonconcepten, maar geven de collega's van wonen ook inzicht in woonwensen van (toekomstig) senioren die verwerkt kunnen worden in de woonvisie.

Uitkomsten enquête

De respons op de enquête was erg hoog; ruim 850 inwoners vulden de enquête in. De helft van deze 50+-ers gaf aan graag in hun eigen woning oud te willen worden. Zij zijn tevreden met de huidige woning en locatie en zij schatten in dat het aanpassen van de woning goedkoper is dan verhuizen. Zij denken met name na over de volgende aanpassingen: een slaapkamer op de begane grond, een traplift, aangepaste badkamer en toilet en het verwijderen van drempels. Slechts één vijfde van deze groep mensen heeft al aanpassingen aan hun woning gedaan.

De andere helft van deze 50+'ers verwacht nog een keer te verhuizen. Dit willen zij veelal doen ruim voordat zij niet meer voor zichzelf kunnen zorgen. De belangrijkste woonwensen voor een nieuwe woning zijn: dicht bij voorzieningen wonen, in eigen dorp blijven wonen en gelijkvloers kunnen wonen.

Vervolg

In de enquête vroegen we respondenten ook of ze met ons mee wilden denken over het vervolg. Ook hier werd massaal op gereageerd. Ruim 450 (toekomstig) senioren gaven aan dit graag te willen doen. Maar hoe ga je met 450 mensen in gesprek? Het plan was om in de zomer een festival-achtige bijeenkomst te organiseren voor (toekomstig) senioren waarin we verder met ze in gesprek zouden gaan. Het thema wonen zou de invalshoek worden, maar we wilden deze bijeenkomst ook benutten om met de (toekomstig) senioren in gesprek te gaan over (toekomstige) zorgbehoeften, een thema waar je misschien liever nog niet aan denkt als je nog fit en vitaal bent.

Vanwege het coronavirus is dit plan inmiddels on hold gezet, aangezien senioren één van de meest kwetsbare doelgroepen zijn in deze crisis. Wel hebben we in dit thema de afgelopen maanden actief onder de aandacht gebracht via de media. Zo hebben we de uitkomsten van de enquête gepubliceerd en heeft wethouder Gerria Toeter een echtpaar geïnterviewd over de keuzes die zij hebben gemaakt m.b.t. het toekomstbestendig wonen. Dit interview is gepubliceerd in het Weekblad van Salland, onder andere met als doel om (toekomstig) senioren aan het denken te zetten over hun toekomst.

In het vierde kwartaal van 2020 bepalen we of we op een alternatieve manier met deze (toekomstig) senioren in gesprek gaan, of dat we wachten tot er weer voldoende mogelijkheden zijn om ons oorspronkelijke plan door te laten gaan.

Experimenteren met woonoplossingen voor senioren

In de hierboven genoemde enquête is ook gevraagd of (toekomstig) senioren voorbeelden van woonvormen of -concepten wilden noemen waar zij graag zouden willen wonen. Er werden heel veel verschillende voorbeelden gegeven van specifieke locaties (vaak dicht bij het centrum, of bestaande woon-zorglocaties) tot voorbeelden van woonconcepten elders in het land. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de concepten als het knarrenhof of bepaalde typen toekomstbestendige woningen.

Het plan was om dit thema verder uit te diepen tijdens het geplande festival, maar omdat dit vanwege corona niet door kon gaan, kijken we ook voor dit project in het najaar verder hoe we hier invulling aan kunnen geven.

Thema 4: een sterke samenwerking met de juiste partners

Zodat we samen het verschil kunnen maken voor onze inwoners

Waarom dit thema?

Als gemeente kunnen we het niet alleen in het sociaal domein; hiervoor werken we samen met heel veel andere partijen. Deels doen we dit al intensief, bijvoorbeeld in de Kr8 van Raalte en het CJG. Deze samenwerkingen willen we evalueren, om te kijken hoe we ook met deze partners meer vanuit de gestelde uitgangspunten kunnen werken. Daarnaast willen we ook de samenwerking versterken met partijen die voor ons op dit moment nog geen (actieve) partners zijn, maar die voor onze inwoners wel heel belangrijk zijn als het gaat om zorg en welzijn. Denk hierbij aan de huisarts, de zorgverzekeraar en het ziekenhuis, maar bijvoorbeeld ook aan onze omliggende gemeenten. Want voor ons kan de scheiding tussen gemeenten wel heel duidelijk zijn, voor onze inwoners is dat vaak niet het geval.

Projecten, acties en planning

Thema 4: een sterke samenwerking met de juiste partners

Zodat we samen het verschil kunnen maken voor onze inwoners

- Evaluatie en doorontwikkeling van de Kr8 samenwerking en de samenwerking binnen het CJG
- Aansluiten bij partners die voor de inwoner belangrijk zijn
- Samenwerking met huisartsen, zorgkantoor, zorgverzekeraars en ziekenhuizen versterken
- Extra inzetten op een integrale aanpak voor Jeugd

←	Q4 2019	Q1 2020	Q2 2020	Q3 2020	Q4 2020	→
4	1	3		2		

Wat is er tot nu toe gedaan?

Evaluatie en doorontwikkeling van de Kr8 samenwerking en de samenwerking binnen het CJG

Evaluatie en doorontwikkeling van de samenwerking binnen het CJG

Dit voorjaar heeft de evaluatie van het CJG plaatsgevonden. Het managementteam en medewerkers van het CJG én de samenwerkingspartners zijn betrokken bij deze evaluatie. Uit de evaluatie komt een positief beeld van het CJG naar voren met als aandachtspunten de verouderde visie (opgesteld voor de decentralisatie) en de huidige samenwerkingsafspraken die niet meer passend zijn bij de enorme groei die het CJG de afgelopen jaren heeft doorgemaakt. Dit najaar vindt er een traject plaats om te komen tot een hernieuwde visie en samenwerkingsafspraken. Tevens wordt bekeken of de huidige netwerkorganisatie nog voldoende past bij de nieuwe samenwerkingsafspraken of dat een andere juridische vorm meer passend is. In het eerste kwartaal van 2021 zal besluitvorming hierover plaatsvinden.

Evaluatie en doorontwikkeling van de Kr8 samenwerking

Ook de Kr8 samenwerking wordt geëvalueerd. Aangezien we als gemeente onderdeel uitmaken van deze samenwerking hebben we er hierbij voor gekozen om een externe partij in te schakelen. Deze externe partij is inmiddels gevonden en de betrokken adviseurs zijn gestart met de evaluatie, waarbij zowel de betrokken partijen (zowel managers als (uitvoerende) medewerkers) als ook inwoners andere relevante partijen worden betrokken. De verwachting is dat de evaluatie eind 2020 wordt afgerond. Het geselecteerde bureau geeft in haar rapportage ook aanbevelingen voor een verdere doorontwikkeling van de Kr8 samenwerking.

Aansluiten bij partners die voor de inwoner belangrijk zijn

Dit project zou volgens de planning in de zomer van 2020 starten, maar vanwege de coronacrisis en de ambtelijke capaciteit die dit vraagt is dit nog niet opgestart. Wel blijven we continu signalen ophalen van inwoners, via bijvoorbeeld de adviesraden binnen het sociaal domein en onze maatschappelijk partners,

Samenwerking met huisartsen, zorgverzekeraars, zorgkantoren en ziekenhuis versterken

De huisartsen in de kernen Heeten, Luttenberg en Raalte maken onderdeel uit van een andere huisartsenregio (HCDO) dan de huisartsen in Heino. Met zowel de huisartsen aangesloten bij de HCDO als de huisartsenpraktijk in Heino is 1 a 2 keer per jaar regulier contact over thema's die spelen in het sociaal domein. Daarnaast is er in toenemende mate tussendoor afstemming. De coronacrisis heeft dit contact versterkt. Recent is er bijvoorbeeld afstemming geweest over de mogelijkheden om de griepvaccinatie dit najaar uit te kunnen voeren, rekening houdend met een toegenomen vraag en de geldende coronamaatregelen. Niet elke huisartsenpraktijk heeft voldoende ruimte om dit in de eigen praktijk te kunnen organiseren en als gemeente denken we mee over alternatieve mogelijkheden in de betreffende kern en de bekostiging daarvan.

We zien dat de samenwerking die opgezet is tussen het CJG en de huisartsen door middel van het inzetten van een GZ-psycholoog zijn vruchten afwerpt. Het aantal verwijzingen van de huisartsen naar het CJG neemt steeds verder toe en het aantal directe verwijzingen vanuit huisartsen naar de specialistische jeugdhulp neemt af. De huisartsen hebben tevens bereidheid getoond om betrokken te zijn bij het projecten Kansrijke Start en Welzijn op Recept.

Extra inzetten op een integrale aanpak voor jeugd

18-/18+

Er is de afgelopen tijd gewerkt aan een werkplan 18-/18+ waarin alle werkafspraken rondom de doelgroep 18-/18+ staan beschreven. Het plan beschrijft de verschillende doelgroepen kwetsbare jongeren zoals jongeren die jeugdhulp ontvangen, maar ook jongeren die bij leerplicht/RMC in beeld zijn. Het plan maakt overzichtelijk welke ondersteuningsstructuur er al voor ze is, waar nog knelpunten liggen en hoe een passende oplossing gevonden kan worden. Het plan is nog in concept maar de verwachting is dat het werkplan 18-/18+ nog in 2020 kan worden afgerond.

Daarnaast is de gemeente op gebied van preventie dit jaar gestart met het verzenden van een informatieboekje van het NIBUD aan alle jongeren in de gemeente die bijna 18 jaar worden. In dit boekje staat informatie over wat er voor jongeren op het gebied van geldzaken verandert wanneer ze 18 worden, maar biedt ook informatie over waar jongeren binnen de gemeente Raalte naar toe kunnen met hun hulpvraag, bijvoorbeeld op het gebied van werk, inkomen of zorg.

Kansrijke start

Dit voorjaar is een projectplan en cijfermatige startfoto voor Kansrijke Start gemaakt. De eerste netwerkbijeenkomst was ook voor dit voorjaar gepland, maar deze is vanwege corona uitgesteld. De eerste netwerkbijeenkomst vindt alsnog in september plaats. Daarin wordt samen met de netwerkpartners geïnventariseerd op welke thema's de samenwerking rondom zwangeren en het jonge kind nog verder kan worden versterkt. Op basis daarvan zal er in werkgroepjes verder uitwerking gaan plaatsvinden van deze thema's de komende 2 jaar.

Thema 5: meer grip op financiën

Zodat we financiële ontwikkelingen kunnen monitoren en hierop kunnen inspelen

Waarom dit thema?

Uit de analyse blijkt dat we (eventuele) financiële tekorten de komende jaren naar verwachting nog op kunnen vangen met de reserves in het sociaal domein. Wel zien we dat er financiële uitdagingen op ons afkomen en dat de financiële ontwikkelingen binnen het sociaal domein erg onvoorspelbaar zijn. Dit vraagt om een goed en voortdurend inzicht in onze financiële situatie en de ontwikkelingen daarbinnen. Dit blijkt een uitdaging, bijvoorbeeld omdat we registreren in verschillende systemen en voor informatie afhankelijk zijn van andere partijen. Juist daarom willen we hier extra in investeren.

Projecten, acties en planning

←	Q4 2019	Q1 2020	Q2 2020	Q3 2020	Q4 2020	→
2 4	3	1				

Wat is er tot nu toe gedaan?

Onderzoek naar een (financieel) toekomstbestendige Sociale Werkvoorziening

Sinds 1 januari 2016 voert Stichting Werk Raalte (SWR) de Wet sociale werkvoorziening (Wsw) uit voor onze gemeente. De afgelopen jaren hebben de ontwikkelingen binnen het sociaal domein niet stilgestaan. Daarom is in het tweede kwartaal van 2020 onderzocht hoe de gemeente het beste invulling kan geven aan haar taken op het gebied van de Participatiewet en de Wsw, op een manier die (financieel) toekomstbestendig is en aansluit bij de ontwikkelingen en brede visie op het sociaal domein. Daarbij is ook onderzocht welke ontwikkelrichting van de SWR hierbij past en wat dit betekent voor de governance.

Het college heeft op basis van dit onderzoek op 30 juni 2020 besloten om te kiezen voor de doorontwikkeling richting het 'Roalter model', waarmee gewerkt wordt aan een toekomstbestendige uitvoering van de Participatiewet en de Wsw. De gemeenteraad is geïnformeerd over dit besluit en heeft het bijbehorende onderzoeksrapport ontvangen. Op dit moment wordt gewerkt aan de implementatie van het Roalter model.

Op zoek naar het best passende financieringsmodel

De aanbesteding van Wmo maatwerkvoorzieningen begeleiding staat op dit moment open. Aanbieders kunnen zich tot 28 augustus 12.00 uur inschrijven.

Deze aanbesteding doen wij samen met de gemeente Olst-Wijhe, aanbieders kunnen zich inschrijven voor beide gemeenten of voor één van beide. Per gemeente worden 25 aanbieders geselecteerd met wie wij een overeenkomst gaan sluiten. Het gaat hierbij om individuele begeleiding, begeleiding in groepsverband en respijtopvang.

De overeenkomst heeft een looptijd van 4 jaar en gaat in op 1 januari 2021 en eindigt in principe op 31 december 2024. Daarna kan de overeenkomst maximaal tweemaal met 2 jaar worden verlengd.

Voor deze aanbesteding hebben we de volgende uitgangspunten geformuleerd, die aansluiten bij de uitgangspunten die in 2019 zijn vastgesteld in het kader van de transformatie sociaal domein:

- Perspectief van de inwoner is ons uitgangspunt
- Vertrouwd en vast aanspreekpunt
- Doen wat nodig is
- Transformatie - Samenwerken binnen het sociaal domein (breder dan alleen Wmo maatwerk). Behouden en eventueel vergroten van het netwerk rondom een inwoner. Netwerk actief betrekken bij de ondersteuning.
- Integraal werken - Hiermee bedoelen we samenwerken op het gebied van zorg, welzijn, jeugdhulp, onderwijs, werk en inkomen. Dit vraagt van alle betrokkenen een signaleringsfunctie, kennis van het lokale veld en bereidheid om te werken vanuit een gezamenlijkheid. Voorbeelden zijn overgang van dagbesteding naar (vrijwilligers)werk realiseren waar dat mogelijk is. En de doorgaande lijn voor kwetsbare jongeren die 18 worden realiseren.
- Continuïteit van zorg

- Keuzevrijheid
- Doelmatige, haalbare en rechtmatige ondersteuning
- Gewaardeerd partnerschap
- Reële tarieven

In week 39 zal de voorlopige gunning bekend zijn en in week 42 de definitieve gunning.

Ontwikkelen van een monitoringssysteem

In aanloop naar het transformatieplan hebben we in de 1e helft van 2019 de *‘analyse sociaal domein’* uitgevoerd. Deze analyse bood o.a. inzicht in het gebruik van voorzieningen, in de spreiding over de verschillende dorpen en wijken en in de ontwikkelingen die op ons afkomen. Hoewel de analyse ons veel bruikbare inzichten opleverde was het wel een momentopname. Om echt goed te kunnen monitoren is het van belang om deze analyse op regelmatige basis te herhalen.

Daarom is er de afgelopen maanden hard gewerkt aan de ontwikkeling van een monitoringssysteem, waarin we in elke maand inzicht krijgen in de situatie in het sociaal domein op dat moment, zodat we trends kunnen volgen en eventuele zorgwekkende ontwikkelingen snel kunnen signaleren.

Op dit moment is de basis van het monitoringssysteem klaar en hebben we maandelijks inzicht in de gegevens per wet (Wmo, Jeugdwet en Participatiewet). Denk hierbij bijvoorbeeld aan informatie over de duur van indicaties, gebruik van de verschillende voorzieningen en spreiding over de verschillende dorpen. De komende maanden wordt de monitor verder uitgebouwd, o.a. met informatie over huishoudens die gebruik maken van voorzieningen vanuit meerdere wetten, en met financiële informatie.

Herijking van het subsidiebeleid

In het najaar van 2019 hebben we de verkenningsfase van het project *‘Roalter geld dat telt’* uitgevoerd, samen met betrokken partners en andere geïnteresseerde frisdenkens. Uit deze verkenning kwamen vijf belangrijke thema's naar voren, die in het project worden opgepakt. Deze lopen uiteen van korte termijn thema's, zoals het digitaliseren van de aanvraag van subsidies en informatievoorziening op de website, tot langere termijn thema's, zoals meerjarige subsidieverstrekking en proactief advisering vanuit de gemeente.

Begin dit jaar zijn we gestart met verschillende themateams om deze thema's op te pakken. Door corona is de uitwerking op sommige thema's wat vertraagd, maar wat kon worden opgepakt is gestart. De verwachting is dat het digitaliseringsproces dit jaar kan worden afgerond en met een groep medewerkers én externen wordt de nieuwe informatiepagina over subsidies uitgewerkt. Ook wordt onderzocht welke wensen er zijn ten aanzien van proactief subsidie-advies vanuit de gemeente, door gesprekken te voeren met medewerkers van de gemeente Raalte en externe betrokkenen.

Extra inzet: onderzoek grip op financiën in het sociaal domein

Meer grip krijgen op de financiële situatie in het sociaal domein is een belangrijke focus binnen de transformatie. Zo is de budgetneutrale uitvoering van de taken in het sociaal domein als belangrijke randvoorwaarde opgenomen bij de uitgangspunten voor het sociaal domein. Daarnaast is 'grip op financiën' een apart thema binnen het transformatieplan, hoewel de verschillende betrokken partijen

(waaronder college, raad, partners en inwoners) dit thema bij de totstandkoming van het transformatieplan niet hebben aangewezen als één van de thema's die meeste prioriteit moeten krijgen.

Dit heeft onder andere te maken met het feit dat we er als gemeente Raalte financieel gezien relatief goed voorstaan in het sociaal domein, zeker wanneer je dit vergelijkt met veel andere gemeenten. Wanneer wij geconfronteerd zouden worden met sociaal domein brede tekorten dan had de prioritering er wellicht anders uit gezien. Dit is ook één van de redenen waarom de raad ons bij het behandelen van het transformatieplan heeft meegegeven dat het monitoren van de (financiële) situatie in het sociaal domein wel degelijk prioriteit zou moeten krijgen. Daarom hebben we de afgelopen periode extra ingezet op dit thema, want door ervoor te zorgen dat we meer grip krijgen op onze financiële situatie en er financieel goed voor blijven staan kunnen we ons blijven focussen op de inhoud en doen wat nodig is.

Het onderzoek

Zoals gezegd staan we er als gemeente Raalte financieel (relatief) goed voor in het sociaal domein. Maar hoe komt dit? Komt het doordat onze aanpak beter werkt dan bij andere gemeenten? Zit het in de cultuur van de Sallanders om niet te snel om (professionele) hulp te vragen? Worden we bovengemiddeld gefinancierd door het Rijk? Of is er een hele andere verklaring? Om hier meer inzicht in te krijgen, en van daaruit meer inzicht in mogelijke risico's voor de toekomst, hebben we dit nader onderzocht.

In dit onderzoek is, op basis van lokale, regionale en landelijke data, een analyse gemaakt van onze inkomsten en uitgaven in het sociaal domein, afgezet tegen het zorggebruik. De resultaten van deze analyse zijn vergeleken met die van 10 gemeenten van vergelijkbare grootte, omdat deze vergelijking vaak meer zegt dan een vergelijking met het landelijk gemiddelde.

Een samenvatting van de uitkomsten van dit onderzoek is als bijlage toegevoegd aan deze rapportage. Het onderzoeksrapport doet een aantal aanbevelingen die bijdragen aan meer grip op onze financiële situatie in het sociaal domein. Deze aanbevelingen zijn vrij algemeen van aard en vragen om nadere uitwerking. Een aantal van deze aanbevelingen hadden onze aandacht al. Hier wordt op dit moment al aan gewerkt. Andere aanbevelingen werken we de komende periode uit tot concrete acties.

Het onderzoeksrapport én daarmee de opvolging van de aanbevelingen uit het rapport, nemen we mee als onderdeel van het Transformatieplan. Dit betekent dat de volgende voortgangsrapportage nader wordt toegelicht hoe we de verschillende aanbevelingen hebben opgepakt en wat de stand van zaken op dat moment is.

Thema 6: een gemeentelijke organisatie die denkt vanuit de inwoner

Doordat we keuzes durven te maken en doen wat nodig is

Waarom dit thema?

Eén van de belangrijkste sleutels voor de transformatie ligt bij onszelf. De manier waarop wij als gemeentelijke organisatie werken en denken is voor een groot deel bepalend voor het slagen van de transformatie. Wanneer we willen werken volgens de uitgangspunten van de transformatie vraagt dat op onderdelen om een andere manier van denken en werken dan we nu gewend zijn. Daarom willen we in het transformatieplan inzetten op het doorontwikkeling van onze gemeentelijk domein sociaal.

Projecten, acties en planning

←	Q4 2019	Q1 2020	Q2 2020	Q3 2020	Q4 2020	→
(1) (4)	(2) (3) (5)					

Wat is er tot nu toe gedaan?

Leren van ervaringen van inwoners

In het transformatieplan schreven we dat we in ieder geval op twee manieren wilden leren van ervaringen van inwoners; middels de luistervinken-methode en via klantreizen.

Klantreizen

In het sociaal domein voeren we klantreizen uit. Hierdoor kunnen we beter begrijpen wat de beleving van de inwoner is in de verschillende processen. Ook kijken we naar de informatievoorzieningen die we hebben. Bijvoorbeeld of de brief die ze kregen helder was, waar ze informatie hebben gevonden en of het gesprek met de consulent helder was.

Vanwege de maatregelen rondom het coronavirus hebben we nog niet het aantal klantreizen kunnen doen dat we voor ogen hadden. Er zijn inmiddels 4 klantreizen uitgevoerd bij de Wmo. Kort samengevat komt daaruit naar voren dat de keukentafelgesprekken als prettig wordt ervaren en dat de consulenten zich goed verdiepen in de casus. Een verbeterpunt is er natuurlijk ook. We kunnen nog beter communiceren wat de afspraken zijn.

De eerste klantreizen zijn nu ook gestart bij Inkomen. We willen er nog meer doen om conclusies uit de uitkomsten te kunnen trekken. We gaan kijken of we op een digitale manier de klantreizen kunnen voortzetten.

Luistervinken

Vanwege de positieve ervaringen met de luistervinken-methode bij de totstandkoming van het transformatieplan wilden we hier een vervolg aan geven. We wilden deze methode gebruiken wanneer één van de projecten verder geconcretiseerd zou zijn, zodat we inwoners gerichte vragen konden stellen. Vanwege corona hebben we er echter voor gekozen om het gebruik van de luistervinken methode voorlopig uit te stellen. Wel kijken we in het najaar op welke alternatieve manier we input op kunnen halen bij inwoners.

Een opleidingsprogramma voor ambtenaren

We hebben een opleidingsprogramma ingezet voor beleidsmedewerkers. Deze is in maart van dit jaar afgerond. In september starten we met een inhoudelijk opleidingsprogramma voor onze consulenten Wmo. Na vaststelling van de omgekeerde verordening door de raad zal ook hier een opleidingsprogramma aan gekoppeld worden. Dit programma wordt sociaal domein breed ingezet.

Het ontwikkelen van een omgekeerde verordening

De afgelopen maanden is er hard gewerkt aan het ontwikkelen van een omgekeerde verordening voor het sociaal domein. In deze verordening worden 10 verordeningen in het sociaal domein samengevoegd tot één sociaal domein brede verordening. Daarbij is deze omgekeerde verordening ook anders opgebouwd en geschreven dan een traditionele verordening. Niet de wettekst, maar het perspectief van de inwoner is namelijk het uitgangspunt.

Inmiddels is de verordening gereed. Op 1 oktober 2020 wordt deze ter besluitvorming voorgelegd aan de raad. Wanneer ook de raad instemt met deze verordening worden de maanden oktober tot en met

december gebruikt voor de implementatie. 1 januari 2021 is de ingangsdatum van de omgekeerde verordening.

Een nieuwe applicatie voor het sociaal domein

De aanbesteding van de applicatie Sociaal Domein is een gezamenlijk traject tussen de gemeenten Deventer, Olst-Wijhe en Raalte. De aanbesteding is opgesplitst in 2 percelen, namelijk een perceel Wmo, Jeugd en regie en een perceel Participatie. Doel van de aanbesteding is om een contract aan te gaan ten minste voor 4 jaar, met 3 maal de mogelijkheid om 2 jaar te verlengen, tot een maximale looptijd van 10 jaar. Begin september wordt de tweede nota van inlichtingen gepubliceerd. De planning is om op 1 december 2020 tot definitieve gunning over te gaan.

Aan de slag met datagedreven werken

Vanuit het sociaal domein gaan we steeds meer data gedreven te werk. Zo is de monitor Sociaal Domein ontwikkeld (zoals toegelicht bij thema 5), is er een data analist aangesteld, is er een 'kopgroep datagedreven werken' actief en werken we vanuit het sociaal domein samen met de RSJ IJsselland om de RIJM monitor op het gebied van Jeugdhulp te optimaliseren.

De kopgroep datagedreven werken kijkt naar mogelijkheden om data meer te gebruiken. Zo vindt binnenkort de data-awarenessdag plaats, is er een pilot-analyse gedaan rondom de Wilgensingel en wordt er gekeken naar een platform om analyses/ervaringen te delen. Door in gesprek te gaan over actuele thema's kan worden meegedacht over de cijfermatige onderbouwing van beleidskeuzes.

De RSJ IJsselland is verantwoordelijk voor de regionale monitor jeugd. Vanuit het sociaal domein helpen we mee om dit dashboard zo intuïtief mogelijk te maken. Dit wordt gedaan door de definities gezamenlijk verder uit te werken en de begrijpelijkheid van visualisaties te evalueren.

Vervolgproces

Zoals in de voorgaande hoofdstukken is te lezen is er de afgelopen periode, ondanks de coronacrisis, hard gewerkt aan de uitvoering van het transformatieplan. Aangezien veel projecten nog in uitvoering zijn, en andere nog gestart moeten worden, is er op dit moment nog geen aanleiding om het transformatieplan te wijzigen of aan te scherpen. De enige aanpassing die is gedaan is het toevoegen van het onderzoek 'grip op financiën in het sociaal domein' en het opvolgen van de aanbevelingen uit dit rapport, zoals is toegelicht onder thema 5.

Transformatiebudget

Bij het vaststellen van het transformatieplan is ook een transformatiebudget beschikbaar gesteld voor de uitvoering van het transformatieplan. De afgelopen periode is (een deel van) dit budget onder andere gebruikt om:

- Het ontmoetingscentrum voor mensen met dementie en hun mantelzorgers te realiseren;
- De evaluaties van het CJG en de Kr8 samenwerking uit te voeren;
- De uitvoering van het onderzoek 'grip op financiën';
- Het trainen en opleiden van ambtenaren om beter te kunnen doen wat nodig is.

Mede vanwege de coronacrisis hebben we de afgelopen periode niet alles in gang kunnen zetten wat we gepland hadden. Dit betekent ook dat we minder kosten gemaakt hebben dan verwacht en dat een deel van het transformatiebudget nog niet is uitgegeven.

Daarnaast is het voorstel om het restant van de regioreserve beschermd wonen (à la € 150.000) toe te voegen aan het transformatiebudget. Het achterliggende doel van beide budgetten komt namelijk in grote mate overeen, en daardoor is het voor de hand liggend en het meest praktisch om beide budgetten samen te voegen.

Dit maakt dat er voor 2021 naar verwachting voldoende budget beschikbaar is om verder uitvoering te geven aan het transformatieplan. De overheveling van het restant van het transformatiebudget naar 2021 én het samenvoegen van het transformatiebudget en de regioreserve beschermd wonen worden geformaliseerd bij de behandeling van de begroting 2021 -2024.

Volgende voortgangsrapportage

Dit betekent dat we ook de komende periode verder gaan met de uitvoering van het Transformatieplan. Bij de vaststelling van het Transformatieplan is afgesproken dat college en raad twee keer per jaar op de hoogte gehouden worden van de voortgang, en dat dit ook de momenten zijn om eventuele aanpassingen in het plan door te voeren.

Dit betekent dat de volgende voortgangsrapportage gepland staat voor *het tweede kwartaal van 2021*.

Bijlage 1: samenvatting onderzoeksrapport 'grip op financiën in het sociaal domein'

Inleiding

Het merendeel van de Nederlandse gemeenten ziet zichzelf geconfronteerd met tekorten in het sociaal domein en zoekt naar oplossingen in onder andere beleid, uitvoering, inkoop en sturing om het tij te keren. De gemeente Raalte is in de afgelopen jaren juist geconfronteerd met een overschot aan middelen op het sociaal domein. Ook over het jaar 2019 stevent de gemeente af op een overschot van ruim één miljoen euro. Er zijn een aantal verklaringen voor dit overschot, maar het ontbreekt de gemeente op dit moment aan een dieperliggend inzicht.

Nautus is gevraagd de gemeente Raalte middels een onderzoek inzicht te geven in de financiën in het sociaal domein. Vanuit dit inzicht wil de gemeente een beeld krijgen van eventuele (toekomstige) bijsturingsmogelijkheden. Onze aanpak om hiertoe te komen omvat vijf stappen:

- Inzicht in financiën: het huishoudboekje in beeld.
- Inzicht in zorggebruik: de zorgvraag in beeld.
- Analyse van de financiën en het zorggebruik.
- Inzicht in relevante ontwikkelingen.
- Advies over sturings- en beïnvloedingsmogelijkheden.

Inzicht in financiën

We hebben een redelijk stabiele ontwikkeling van uitgaven in het sociaal domein gezien. Tussen 2015 en 2017 was sprake van een daling (-6,5%), gevolgd door een lichte stijging in 2018 (+2%). Op basis van de begrotingscijfers wordt een verdere stijging tot 2020 verwacht (+5,6%), waarmee de gemeente in 2020 naar verwachting uitkomt op vrijwel hetzelfde kostenniveau als in 2015. Inkomsten van de gemeente Raalte zijn daarentegen gegroeid met ongeveer 2,1 miljoen euro in de afgelopen vier jaar. We zien daarmee dat de inkomsten in alle jaren sinds 2015 hoger liggen dan de uitgaven. Als we inzoomen op de reserve zorg wordt de jaarlijkse opbouw gevormd door het resultaat op de Wmo (oude en nieuwe taken). De onttrekking heeft vrijwel in alle jaren volledig betrekking op het aanvullen van een negatief resultaat op Jeugd, en dan met name vanwege het resultaat op de maatwerkvoorzieningen. Bij de reserve participatie zien we in de eerste drie jaren na de decentralisaties een lagere opbouw van de reserve in vergelijking met de onttrekking. In 2018 kantelt dit en wordt er meer toegevoegd aan de reserve dan eraan wordt onttrokken. De omvang van de totale reserve sociaal domein (zorg en participatie) is eind 2018 iets groter in vergelijking met de stand op 1 januari 2015. Daaruit concluderen we dat de gemeente Raalte sinds 2015 in staat is geweest een budgetneutrale uitvoering te realiseren in het sociaal domein.

Inzicht in zorggebruik

Bij het zorggebruik zien we dat het gebruik en de uitgaven aan Wmo-voorzieningen in 2019 zijn toegenomen ten opzichte van eerdere jaren. Daarbij valt op dat de stijging van de uitgaven lager ligt dan de stijging van het aantal voorzieningen, met uitzondering van huishoudelijke hulp. In Raalte wordt echter minder gebruik gemaakt van Wmovoorzieningen in vergelijking met gemeenten van vergelijkbare grootte.

Op het gebied van Jeugd zijn in Raalte het gebruik én de kosten van jeugdhulpvoorzieningen in 2018 toegenomen ten opzichte van 2017. Daarbij stijgen de uitgaven ruim vier keer zoveel als het aantal klanten. Ondanks deze stijging hebben we ook gezien dat in Raalte relatief minder jeugdigen gebruik maken van voorzieningen in vergelijking met gemeenten van vergelijkbare grootte.

Het aandeel huishoudens met een bijstandsuitkering steeg in Raalte tot en met 2017, waarna een lichte daling volgde. Raalte heeft overduidelijk veel minder huishoudens met een PW-uitkering dan gemeenten

met een vergelijkbaar inwoneraantal. Dat het aantal mensen met een uitkering daalt, ligt in de lijn met de landelijke trend³. Vooral inwoners met recente werkervaring vinden in gunstige economische omstandigheden relatief snel de weg naar nieuw werk.

Analyse

Uit de analyse van financiën en zorggebruik blijkt dat niet de financiering van het Rijk, maar de uitvoering en omstandigheden in Raalte hebben gezorgd voor het positieve financiële resultaat op de Wmo. Het feit dat het positieve resultaat in de afgelopen jaren steeds iets kleiner wordt, is iets om rekening mee te houden voor de toekomst. Bij de Jeugdwet is het mogelijk dat de goede lokale samenwerking ervoor zorgt dat er in Raalte relatief weinig jeugdhulptrajecten (2e-lijns) worden ingezet voor jeugdigen met een hulpvraag. Echter werd Raalte ook bovengemiddeld gefinancierd voor de Jeugdwet, wat waarschijnlijk een dempend effect heeft gehad op het financiële resultaat. Wetende dat Raalte op basis van voorgaande vergelijking in 2019 iets bovengemiddeld werd gefinancierd via de gebundelde uitkering PW, verwachten we dat ook bij de Participatiewet de financiering van het Rijk, het financiële resultaat licht positief heeft beïnvloed.

Ontwikkelingen

Diverse ontwikkelingen maken dat de druk op zowel de financiën als op de zorgvraag de komende jaren kan toenemen. Diverse inhoudelijke maatregelen (gerelateerd aan de Wmo en de Jeugdwet) van het Rijk zetten budgetten verder onder druk. Daar tegenover staat een beweging van het Rijk om gemeenten financieel (mogelijk) tegemoet te komen.

Demografische ontwikkelingen kunnen ook effect hebben op het gebruik van voorzieningen in het sociaal domein. Omdat de grijze druk het sterkst toeneemt, en de groene druk in de afgelopen jaren zelfs iets is gedaald, verwachten we dit effect op het gebruik van voorzieningen vooral bij de Wmo. Daarnaast kan ook het verder verkleinen van de gemiddelde gezinsgrootte een opdrijvend effect hebben op het gebruik van Wmo-voorzieningen.

Adviezen

Gemeenten zijn vanuit politiek en ambtelijk medebewind verplicht uitvoering te geven aan de wetten in het sociaal domein. Hoewel beperkt binnen de wettelijke kaders hebben gemeenten enige ruimte om een aantal aspecten naar eigen wens in te vullen. Op basis van de analyse van zorggebruik en financiën adviseren wij de komende periode in te zetten op de volgende maatregelen in het sociaal domein. Deze inzet heeft tot doel duurzame financiële grip te creëren.

- Het omlaag brengen van gemiddelde kosten per voorziening binnen de Wmo. Hoewel er nu nog een positief financieel resultaat behaald wordt binnen de Wmo, moet Raalte ervan uit gaan dat zij in de (nabije) toekomst met dezelfde middelen meer mensen moet ondersteunen. Omdat de doelgroep naar verwachting stijgt en de kosten van voorzieningen de laatste jaren redelijk stabiel zijn gebleven, biedt dit onvoldoende zekerheid over de positieve balans tussen inkomsten en uitgaven. Voor meer financiële grip is het nodig de gemiddelde kosten per voorziening omlaag te brengen, zodat de verwachte stijging van de doelgroep kan worden opgevangen.
- Het verwijzen van jongeren naar tweedelijnszorg. De gemeente krijgt relatief veel middelen binnen en heeft betrekkelijk weinig jeugdigen met een maatwerktraject. Toch geeft de gemeente meer uit in vergelijking tot de middelen die zij van het Rijk ontvangt. In tegenstelling tot de Wmo, liggen er bij de uitvoering van de Jeugdwet dus op meerdere vlakken risico's. Dat vraagt volgens ons ook inzet op meerdere vlakken om ook op dit domein meer financiële grip te krijgen. Een knop waar de gemeente aan kan draaien is de verwijzer naar zorg. Des te vaker de gemeentelijke toegang betrokken is bij een vraag van een jeugdige, des te vaker kan ook de afweging worden

³ In dit rapport is de coronacrisis, en de gevolgen hiervan voor o.a. baankansen en de bijstandscijfers, nog niet meegenomen.

gemaakt of de inzet van dure tweedelijnszorg echt nodig is, of ook kan worden volstaan met ondersteuning door bijvoorbeeld het CJG.

- Aandacht voor de huidige ontwikkeling en de uitvoering van de Wsw. De uitvoering van de Participatiewet laat weinig uitschieters zien. In de afgelopen jaren is het uitkeringsbestand geslonken. Echter kan de huidige onzekere tijd wel invloed hebben op de instroom en mogelijk ook op (het stagneren van) de uitstroom. Dit is iets waar alle gemeenten mee te maken krijgen. De uitvoering van de Wsw vraagt speciale aandacht, omdat dit een kostbare voorziening is waarvan de rijksfinanciering steeds verder terugloopt. Bovenstaande adviezen hebben tot doel de financiële houdbaarheid van het sociaal domein duurzaam te beïnvloeden. Deze adviezen vragen om verdere uitwerking in concrete maatregelen, waarvoor wij concrete aanbevelingen hebben gedaan. Wij adviseren deze uitwerking per domein op te pakken, waarbij aandacht is voor onderlinge verbanden.